

Ársfrágreiðing fyri Vísindasiðsemisnevndina 2018

Vísindasiðsemisnevndin er sett við heimild í “Lov om et videnskabsetisk komitésystem og behandling af biomedicinske forskningsprojekter”, sum varð sett í gildi við kongligari fyriskipan nr. 961 15. juli 2013.

Nevndin hevur sjeý limir, fýra leikfólk og trý fakfólk við granskingarroyndum innan heilsuvísind.

Limirnir í 2018:

- Jens Andreassen, formaður, lækni og granskari
- Gunnhild Helmsdal, lækni og granskari
- Ann E. Østerø, leiðari á Diagnostiska Deplinum, LS
- Oluf Færø, næstformaður, cand. scient
- Halgir Winter Poulsen, cand. jur. fv. advokatur
- Gunnvør á Norði, lívfrøðingur, granskari
- Armgarð Arge, cand. theol. og tíðindakvinna

Skrivari: Ann E. Østerø

Avgerðir hjá fýroysku vísindasiðsemisnevndini kunnu kærast til NVK (Nationale Videnskabsetiske Komité) í Danmark. Sami kærurøguleiki er fyri avgerðir tiknar av staðbundnu vísindasiðsemisnevndunum í Danmark.

Endamálið hjá Vísindasiðsemisnevndini er at tryggja, at heilsuvísindaligar granskingarverkætlanir eru skipaðar á vísindasiðsemiligum tryggum grundarlagi. Sum grundregla skulu rættindi og tryggleiki hjá royndarpersóninum takast framum vísindalig og samfelagslig áhugamál í heilsugransking.

Umframt lóggávuna fyriheldur nevndin seg til almennu meginreglurnar hjá NVK, soleiðis sum tær eru tøkar á heimasíðuni www.nvk.dk.

Fundir og umsóknir

Nevndin hevði 7 fundir í 2018 og viðgjørði 14 umsóknir. Harav vórðu 11 umsóknir góðkendar, og við eini umsókn varð staðfest, at hon ikki kravdi viðgerð í nevndini. Í hvørjum einstøkum føri kom nevndin til eina felags niðurstøðu. Ongin niðurstøða kravdi atkvøðugreiðslu í nevndini.

Flest allar umsóknir vórðu svaraðar innan freistina á 60 dagar.

Góðkendar verkætlanir í 2017

- 1 *"Characterizing the gut microbiome and immune response in the Faroese IBD"*
- 2 *"Immunverjan hjá fólki, sum hava verið fyri umhvørvisdálkandi evnum"* (leinging)
- 3 *"BiFaSeps Study"* (leinging)
- 4 *"Demens/Alzheimerøs sjúka í Føroyum – ein genetisk, umhvørvis og ættarbandskanning"* (leinging)
- 5 *"Multifactorial modelling of Parkinson's Disease in the Faroe Islands – a longitudinal study/Parkinson sjúku í Føroyum – ein langtíðar kanning"* (leinging)
- 6 *"Impact of angiotensin converting enzyme (ACE) activity on exercise training sensitivity"*
- 7 *"Forðing av Phosphodiesterase 8A enzym fyri at minka um varandi bruna og Krabbameinskyknuspreiðing"*
- 8 *"Improvement of neonatal screening for treatable genetic conditions and evaluation of carrier frequency for lethal disorders in the Faroe Islands"*
- 9 *"HBOC verkætlanin"* (broyting)
- 10 *"GSDIII-(T2DM)"* (leinging)
- 11 *"Familiær Hypercholesterolæmi"* (dagförd skjól)

Virksemi og netverkan

Vísindasiðseminevndin hevur tikið lut í nøkrum tiltøkum uttanlands, sum hava til endamáls at lýsa og viðgera vísindasiðsemiligar avbjóðingar, sum eru felags fyri okkum í Føroyum og grannar okkara. Sum undanfarin ár kann nevndin staðfesta, at tað áhaldandi er týðningarmikið at hava siðsemiligu eyguni vend á luttakarar í granskingarverkætlanum. Hetta fyri at verja luttakarar móti keðiligum avleiðingum, sum kunnu koma fyri í hesum tíðum, har eitt nú genomlesingar gerast alsamt meira vanligar.

Í 2018 hevur formaðurin luttikið á fundum hjá National Videnskabsetisk Komité sum eygleiðari.

Eisini hava formaður og nevndarlimur luttikið á "Nordic Secretary Meeting", sum hesaferð var hildin í Svøríki. Umboð vóru úr Danmark, Svøríki, Noregi, Finnlandi, Íslandi og Føroyum. Stóra samrøðuevnið á fundinum var nýggja dátuverndarlógin (GDPR), sum fyllir sera nógv hjá grannum okkara, eftirsum fleiri av londunum høvdu fingið álagt at seta lógin í verk í 2018.

Næstformaðurin hevur í tveimum umførum havt framløgu fyri lesandi um galdandi vísindasiðsemiliga lóggávu og givið góð ráð í samband við ætlan um granskingarverkætlanir.

Eftirlit við verkætlanum

Uppgávan hjá Vísindasiðseminisnevndini er, sambært fyriskipanini, sum nevndin virkar eftir, grein 28 og 29, at hava eftirlit við teim verkætlanum, sum loyvi er givið til.

Í 2018 vitjaði Vísindasiðseminisnevndin 3 granskarar fyri at kanna, hvussu gekst við verkætlanum teirra. Tað var sera spennandi at hoyra eldhugaðu granskararnar greiða frá teoretiska og praktiska arbeiðinum í verkætlanunum, og bæði nevnd og granskarar vóru glað fyri vitjanina. Nevndin hevði onki at finnast at á hesum vitjanum.

Vinaliga

Ann E. Østerø
Skrivari í Vísindasiðseminisnevndini